

"Arhivi u društvu", pretkongresni sastanak – Beč 2004., 9. međunarodna konferencija o arhivima srednje i istočne Europe iz niza "Colloquia Jerzy Skowronek dedicata", Elbląg, Poljska, 22–24. svibnja 2003.

Ove se godine istodobno s 9. međunarodnom konferencijom o arhivima srednje i istočne Europe iz niza "Colloquia Jerzy Skowronek dedicata" održala i pretkongresna konferencija uoči XV. međunarodnoga kongresa arhiva koji će se održati 2004. godine u Beču. Konferencije su održane od 22.–24. svibnja 2003. u Elblągu na sjeveru Poljske na zajedničku temu *Arhivi i društvo*.

Pretkongresna konferencija otvorena je pozdravnim govorima Darije Nałęcz, generalne ravnateljice Državnog arhiva Poljske i potpredsjednice EURBICA i Elise Caroline de Santos Canalejo, predsjednice Međunarodnog arhivskog savjeta (ICA).

Plenarnu sjednicu otvorio je Claes Gränström, predsjednik Komiteta za arhivsko zakonodavstvo, referatom *Arhivi u modernom društvu*. Gränström se u svom izlaganju osvrnuo na pravne aspekte i probleme arhiva u današnjem društvu – od potrebe otvaranja arhivskih institucija prema javnosti do što veće dostupnosti informacija pojedincu. Elektronska era otvara s pravnoga gledišta čitav niz novih problema i stavlja nove izazove pred arhivsku zajednicu. Istim problemima, ali sa stajališta međunarodnih strukovnih udruženja bavio se Marcel Caya, zamjenik glavnoga tajnika ICA u svom radu *Pitanja i odgovori o Međunarodnom arhivskom savjetu*.

Wolfdietrich Elbert, predstojnik Odjela za kulturnu politiku Vijeća Europe, izvijestio je o aktivnostima Vijeća Europe na području arhivistike te predstavio službenu politiku i tekuće programe na tom polju. Hans Hoffman, ravnatelj Povijesnog arhiva Evropske komisije dao je pregled djelovanja Arhiva te iznio potrebu za većom koordinacijom arhivskih aktivnosti u Vijeću Europe, kao i između zemalja članica i zemalja kandidata.

Vittore Casarosa, zamjenik direktora DELOS-a, predstavio je projekt "The DELOS Network of Excellence on Digital Libraries". Nastajući kao rezultat radne grupe DELOS koja je 1996–1999. godine ispitala i proučavala razvoj digitalnih knjižnica, i djelujući u okviru Evropske komisije današnji The DELOS Network of Excellence on Digital Libraries broji 60 članova i svojim djelovanjem pridonosi razvoju digitalnih knjižnica i izvan granica Europske unije¹.

Nakon ovih uvodnih izlaganja Pretkongresna je konferencija nastavila rad u tri paralelne sjednice – Komiteta za tekuće elektronske dokumente u elektroničkom okruženju, Komiteta za vrednovanje i Komiteta za zakonodavstvo.

Na sjednici Komiteta za tekuće elektronske dokumente u elektroničkom okruženju uvodno je izlaganje imao Andrew McDonald iz britanskoga pravosuđa (Lord Chancellor's Department, Tribunals for Users Programme Division). On je na primjeru svoje pismohrane govorio o elektroničkom upravljanju spisima. Daljnji rad sjednice tekao je u diskusiji i razmjeni iskustava.

Na sjednici Komiteta za vrednovanje bila su četiri referata. Rosine Cleyet-Michaud, predsjednica Komiteta predstavila je nove smjernice, a Thomas Mills iz Državnog arhiva SAD-a upozorio je na različite pristupe vrednovanju i različitu praksu. Stephen Twigge iz Državnog arhiva Velike Britanije² i Cassandra Findlay iz Državne arhivske uprave New

¹ Vidi www.delos-noe.org

² vidi www.nationalarchives.gov.uk

South Wales, Australija i tajnica Komiteta predstavili su koncept funkcionalnog vrednovanja: *Tko, kad i kako*, dok je Ewa Rosowska iz Državnog arhiva Poljske iznijela rezultate međunarodnog upitnika kojeg je EURBICA dostavila svojim članicama. Upitnik je pokazao različita iskustva i praksu u vrednovanju i izlučivanju dokumenata među zemljama članicama EURBICA.

Komitet za zakonodavstvo na svojoj je sjednici raspravljao o različitim pravnim aspektima arhivistike. Viktoras Domarkas iz Arhivske uprave Litve osvrnuo se na principe arhivske struke, te s tim u svezi na aktualno arhivsko zakonodavstvo. Rolande Depoortere iz Državnog arhiva Belgije govorio je o arhivskom zakonodavstvu sa stajališta dostupnosti gradiva i zaštiti podataka. Arhivi u svijetu danas se sve više susreću s problemom prava umnožavanja tzv. copyright. Gary Peterson, tajnik Komiteta, obradio je ovaj problem u današnjem informacijskom društvu. Jozef Zwicker iz Državnog arhiva grada Bazela posvetio je svoj referat jednoj od gorućih tema suvremene arhivistike – autentičnosti dokumenata u elektroničkom okruženju. Władysław Stepniak iz Državnog arhiva Poljske u svom je radu obradio probleme arhivske restitucije te mogućnosti i načine njezina rješavanja. Khalid Hafiz Abu Dayeh iz Palestinskog arhiva na primjeru je svoje institucije progovorio o otimanju, uništavanju i rekonstrukciji fondova u situaciji sukoba.

Colloquia Jerzy Skowronek dedicata održan je idući dan, 23. svibnja. U prvom je dijelu Witold Hołubowicz iz Međunarodnog instituta za informacijsku tehnologiju u Poznanu predstavio projekt Europske unije za arhive, muzeje i biblioteke, a Maria Śliwińska aktivnosti DELOS-a u Poljskoj. Kazimierz Schmidt iz Državnog arhiva Poljske pokazao je način upravljanja različitim sadržajima u digitalnoj knjižnici. U drugom su dijelu Ewa Rosowska i Hubert Wajs upoznali skup sa stanjem i planovima o informatizaciji poljskih arhiva. Eljas Orrman iz Državnog arhiva Finske govorio je o zahtjevima pred kojima se nalazi finska arhivska služba s obzirom na dostupnost javnim informacijama. Vladimir Žumer, ravnatelj Državnog arhiva Slovenije dao je pregled dostupnosti javnim podacima, informacijama i fondovima u Republici Sloveniji. Hennadii Boriak, ravnatelj Državnoga komiteta za arhive Ukrajine, predstavio je ukrajinsko arhivsko zakonodavstvo u svjetlu promjena od totalitarnoga do demokratskog društva, a Vetsislav Velchev, zamjenik ravnatelja Središnje arhivske uprave Bugarske, bugarsko zakonodavstvo. Vladimir Tarasov, zamjenik ravnatelja Federalne arhivske uprave Rusije, govorio je o međunarodnoj suradnji Državnog arhiva Rusije. Andrey Rybakov iz Bjelorusije osvrnuo se na zakonsku regulativu upravljanja spisima, te sudjelovanje bjeloruskih arhiva u ovom procesu. Colloquia Jerzy Skowronek dedicata završio je referatom Yusufa Sarinaya, ravnatelja Državnog arhiva Turske, o ulozi i mjestu turskih arhiva na polju zaštite spomenika kulture.

Druga i zadnja plenarna sjednica započela je izvješćima s paralelnih sjednica. Stephen Twigge, koji je podnio izvješće sa sjednice Komiteta za tekuće elektronske dokumente u elektroničkom okruženju i Komiteta za vrednovanje, naglasio je kako se u elektroničkom upravljanju spisima primjer Australije smatra dobrim. Što se, pak, vrednovanja tiče, postoje različiti modeli, no norma ISO 15489 dobar je preduvjet za vrednovanje. Međutim, neobično je važno što prije izgraditi odnos s korisnicima i znati njihove potrebe. Na kraju je upozoreno da bi trebalo što prije izraditi zajedničku terminologiju. Gary Peterson dao je izvješće sa sjednice Komiteta za zakonodavstvo. Na sjednici se kroz izlaganja i diskusiju raspravljalo o pet pitanja: 1. Pitanju autentičnosti podataka u današnjoj elektronskoj eri; 2. Pravu umnožavanja (Copyright); 3. Pristupu i zaštiti podataka; 4. Principu arhivskoga zakonodavstva i 5. Restituciji.

Skupu se na kraju obratila Martine de Boisdeffre, predsjednica EURBICA, a završnu riječ je održala predsjednica Međunarodnog arhivskog savjeta Elisa Carolina de Santos Canalejo.

Deana Kovačec